

Συνέντευξη του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης Δημήτρη Παπαδημητρίου στην εφημερίδα Έθνος της Κυριακής και τον δημοσιογράφο Μάκη Αποστόλου

Ποιο μοντέλο ανάπτυξης χρησιμοποιεί η κυβέρνησή σας για να εξασφαλίσει πολυετή και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη στη χώρα;

Στα προηγούμενα χρόνια, από την ένταξη της χώρας μας στην ΕΕ, όλα τα χρηματοδοτικά εργαλεία ήταν συνδεδεμένα με μια διαδικασία αποβιομηχανοποίησης της ελληνικής οικονομίας.

Αυτό που πρέπει να κάνουμε πλέον, είναι ακριβώς το αντίθετο.

Καταρχήν υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον από το καταρτισμένο εργατικό δυναμικό της χώρας μας, να κάνουν κάτι... διαφορετικό από αυτό που μας είχαν συνηθίσει τα προηγούμενα χρόνια σε... εύκολες αλλά αντιπαραγωγικές επενδύσεις. Ξέρουν δηλαδή ότι μια δουλειά στη βιομηχανία τους δίνει τη δυνατότητα μεγαλύτερης επαγγελματικής ανέλιξης σε σχέση με τον τομέα των Υπηρεσιών.

Αυτό που παρατηρώ για παράδειγμα είναι ότι, οι απόφοιτοι των πανεπιστημίων είναι αυτοί που θέλουν να συνεργαστούν σε ιδέες που έχουν να κάνουν με τις νέες τεχνολογίες, με εφαρμογές της πληροφορικής, την βιομηχανία αλλά ακόμα και τον πρωτογενή τομέα.

Τις συνεργασίες αυτές (clusters) στηρίζουν και χρηματοδοτικά εργαλεία που έχουν δημιουργηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση- όπως αυτά π.χ., τα οποία περιλαμβάνονται στο πακέτο Γιούνκερ – αλλά και από δικές μας πρωτοβουλίες όπως είναι το Ταμείο Fund of Funds, το οποίο θα επενδύσει 1 δισ. Ευρώ σε νεοφυείς επιχειρήσεις (start ups).

Η Ελλάδα έχει περάσει σε ένα άλλο παραγωγικό μοντέλο σε σχέση με αυτό που ακολουθούσε τα προηγούμενα χρόνια, με στόχο την παραγωγή εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Από πλευράς ξένων επενδυτών πού κυρίως εστιάζεται το ενδιαφέρον τους στην Ελλάδα;

Οι ξένοι επενδυτές ενδιαφέρονται πολύ για τον κλάδο του Τουρισμού (όχι μόνο ξενοδοχεία, αλλά και μορφών τουρισμού —αγρό-ιατρικό, ιαματικό, πολιτισμικό) το real estate, τα λιμάνια, τα ναυπηγεία, τον τομέα των logistics, ενώ τεράστιο ενδιαφέρον εκδηλώνεται στην Ενέργεια και κυρίως για την εξόρυξη (στα οικόπεδα του Ιονίου και της Δυτικής Ελλάδας), τον αγωγό φυσικού αερίου East Med, το υγραέριο LNG στην Αλεξανδρούπολη κ.ά. Υπάρχει ακόμη ενδιαφέρον για εξειδικευμένες βιομηχανίες αγροδιατροφής, πληροφορικής, τηλεπικοινωνιών, φαρμάκων και κλινικών μελετών. Οι Κινέζοι δεν μπορούν να πάρουν άλλο λιμάνι, ωστόσο ενδιαφέρονται για επενδύσεις σε άλλους οικονομικούς τομείς. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις σχέσεις Ελλάδας και ΗΠΑ, ως συνέχεια της συμφωνίας για τη σύσταση επιτροπής μεταξύ του ελληνικού υπουργείου Οικονομίας και του αμερικανικού υπουργείου Εμπορίου που υπογράφηκε κατά την επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού στις ΗΠΑ, συμφωνήθηκε πρόσφατα η σύσταση ελληνοαμερικανικής επιτροπής επενδύσεων μεταξύ του υπουργείου Οικονομίας και της αμερικανικής πρεσβείας. Στην επιτροπή αυτή θα εξετάζονται περιπτώσεις επιχειρηματικού ενδιαφέροντος από τις δύο πλευρές, με στόχο την ενθάρρυνση και τη σύσφιξη των συνεργασιών ελληνικών και αμερικανικών επιχειρήσεων. Ομάδα επεξεργασίας της συμφωνίας αυτής έχει δημιουργηθεί με στελέχη της Αμερικανικής Πρεσβείας και του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.

Πως μπορούν όμως να γίνουν πράξη μεγάλα επενδυτικά σχέδια στη χώρα μας;

Η Ελλάδα ποτέ δεν προσέλκυσε μεγάλες άμεσες ξένες επενδύσεις στο παρελθόν. Γενικότερα η Νότια Ευρώπη δεν ήταν η πλέον ελκυστική περιοχή για μεγάλες επενδύσεις -οι οποίες κατευθυνόντουσαν κυρίως στον βορρά, την Ολλανδία, τη Γερμανία, τη Γαλλία, το Βέλγιο -

αλλά συγκέντρωνε περισσότερο επενδύσεις χαρτοφυλακίου, δηλαδή αγορές μετοχών και ομολόγων.

Στην χώρα μας η παραγωγή προέρχεται επί το πλείστον από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Για να μπορέσουμε όμως να διεκδικήσουμε μια θέση στις διεθνείς αγορές πρέπει να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των μικρών επιχειρήσεων, οι λεγόμενες συστάδες (clusters), να δημιουργηθούν αλυσίδες αξίας. Άλλωστε και στα προγράμματα που επικεντρώνονται στην εξωστρέφεια και τη συνεργασία διαπιστώνουμε μεγάλο ενδιαφέρον. Αυτό φαίνεται π.χ. στις εκδηλώσεις του Enterprise Greece (σ.σ. Διεθνείς εκθέσεις) όπου οι εξαγωγείς πηγαίνουν όλοι μαζί σε ενιαία ελληνικά περίπτερα. Υπάρχουν συνεργασίες εταιρειών που δραστηριοποιούνται στο λάδι, το κρασί, τα γαλακτοκομικά προϊόντα, ξηροί καρποί κ.ο.κ. Θέλουμε να ενισχύσουμε την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, ένα συνεργατικό κίνημα τελείως διαφορετικό από αυτό που ξέραμε.

Πάντως, η αλλαγή του επενδυτικού κλίματος προς το καλύτερο είναι εμφανής τους τελευταίους μήνες.

Αυτό που βλέπουμε είναι ότι οι Έλληνες επιχειρηματίες δεν φοβούνται να προχωρήσουν σε μεγάλα επενδυτικά σχέδια. Φέτος π.χ. μέχρι το τέλος του εννεαμήνου είχαν εκδοθεί εταιρικά ομόλογα ύψους 750 εκατ. ευρώ, με καλύτερους όρους χρηματοδότησης, τα οποία έγιναν ανάρπαστα. Μέχρι τέλος του έτους εκτιμάται ότι θα υπερβούν το 1 δισ. Ευρώ, μια πολύ σημαντική εξέλιξη από τη στιγμή που οι συστημικές τράπεζες δεν μπορούν ακόμη να αποδεσμεύσουν ρευστότητα στην αγορά. Το θέμα είναι η χρηματοδότηση για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις όπου εκεί υπάρχει μεγάλο πρόβλημα.

Τι κάνετε για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος;

Καταρχήν προχωράμε στη δημιουργία Ταμείου Μικροπιστώσεων, μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, επιθυμώντας να δώσουμε έναν πιο κοινωνικό χαρακτήρα. Για παράδειγμα ένας υδραυλικός που χρειάζεται ένα μικρό κεφάλαιο της τάξης των 5-10 χιλιάδων ευρώ, χωρίς να θέλει να βάλει υποθήκη κάποιο σπίτι, προκειμένου να ανοίξει μια μικρή επιχείρηση, θα μπορέσει να βρει βοήθεια στο Ταμείο Μικροπιστώσεων, τη στιγμή που δεν δύναται να πάρει αυτή τη στιγμή κάποιο τραπεζικό δάνειο. Παράλληλα στόχος του Ταμείου είναι να βοηθήσει εταιρείες οι οποίες, αφού ολοκληρώσουν τις διαδικασίες του Εξωδικαστικού Μηχανισμού και είναι βιώσιμες και καινοτόμες να έχουν ένα κεφάλαιο κίνησης. Αντίστοιχα χρηματοδοτικά προγράμματα υπάρχουν για την ενίσχυση των υποδομών και της περιφέρειας, όπου πρέπει να αμβλυνθούν οι μεγάλες ανισότητες που παρατηρούνται σήμερα. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι περιφερειακά προγράμματα τα οποία να χρηματοδοτούνται όπου είναι δυνατόν από τις συνεταιριστικές τράπεζες.

Τα προβλήματα χρηματοδότησης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων δικαιολογούν και την επιμονή σας για τη δημιουργία της Αναπτυξιακής Τράπεζας.

Αυτή τη στιγμή έχουμε δημιουργήσει μια ομάδα από τα υπουργεία Οικονομικών, Οικονομίας, Ενέργειας και Αγροτικής Ανάπτυξης που έχει στόχο τη δημιουργία ενός πλαισίου λειτουργίας για αυτή την τράπεζα. Αυτό που ξέρουμε είναι ότι υπάρχουν κενά που πρέπει να καλυφθούν, όχι όμως με ανταγωνιστικό τρόπο σε σχέση με τις συστημικές τράπεζες, αλλά με συμπληρωματικό.

Υπάρχουν πολλά χρηματοδοτικά εργαλεία τα οποία μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε από τις άλλες αναπτυξιακές τράπεζες της Ευρώπης, των ΗΠΑ (IFC), του Καναδά, της Βραζιλίας, της Κίνας αλλά και των χωρών BRICS. Έχουμε κάνει ήδη τις πρώτες μας επαφές με τις Αναπτυξιακές Τράπεζες Γερμανίας, Γαλλίας, Ιταλίας, Αγγλίας και Κίνας.

Θεωρώ ότι πρόκειται για ένα εγχείρημα το οποίο θα βοηθήσει στην ανάπτυξη της χώρας εκεί όπου σήμερα δεν υπάρχει ρευστότητα. Έχουμε ήδη υπογράψει μνημόνιο συνεργασία (MoU) με τη γαλλική αναπτυξιακή τράπεζα, οπότε υπάρχει ήδη μια ομάδα που εξετάζει πως θα λειτουργεί, πόσο ανεξάρτητη θα είναι και πια μορφή διοίκησης θα έχει.

Στόχος μας είναι μέχρι το τέλος του έτους να έχει ψηφιστεί ο νόμος. Σημειώνω ότι χρειαζόμαστε, όχι την έγκριση – μιας και δεν αποτελεί προαπαιτούμενο κάποιου μνημονίου – αλλά θα έλεγα την «μη αντίρρηση» των Θεσμών, αν και ήδη το έχουν εγκρίνει. Θέλουν να γνωρίζουν αν στην πραγματικότητα η Αναπτυξιακή Τράπεζα θα ανταγωνιστεί τις εμπορικές τράπεζες που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας και τι κανόνες θα βάλουμε.

Εμείς επιθυμούμε να ενώσουμε πολλούς από τους αναπτυξιακούς φορείς που υπάρχουν ήδη (ETEAN, TANEO, τον ΟΑΕΠ δλδ την αρχή που δίνει τις πιστώσεις εξαγωγών, το Enterprise Greece κ.ά.), οι οποίοι θα είναι διευθύνσεις κάτω από την ομπρέλα της Αναπτυξιακής Τράπεζας. Ο Οργανισμός αυτός θεωρούμε ότι θα μπορέσει να ξεκινήσει τη λειτουργία του προς το τέλος του α' εξαμήνου του 2018. Εν τω μεταξύ μερικά από τα προγράμματα που σχεδιάζουμε για την Αναπτυξιακή Τράπεζα θα «τρέξουν» στο ETEAN, από το οποίο θα υπάρχουν χρηματοδοτήσεις μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Σχετικά με τον Εξωδικαστικό Μηχανισμό, ο οποίος αφορά χιλιάδες επιχειρήσεις, ποια είναι η μέχρι τώρα εικόνα που έχετε από τη λειτουργία του Θεσμού;

Υπάρχει τεράστιο ενδιαφέρον, έχουν κάνει login περισσότερες από 7.500 επιχειρήσεις, εκ των οποίων οι 2.000 έχουν βάλει κάποιο από τα δικαιολογητικά που χρειάζονται για την ένταξή τους στον Μηχανισμό. Το θέμα για την κατηγορία των επιχειρήσεων με οφειλές 20.000-50.000 ευρώ – οι οποίες είναι και η συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών εταιρειών - είναι ότι μέχρι τώρα είχαμε μόνο ένα κριτήριο για την ένταξή τους αλλά όχι για τη βιωσιμότητά τους. Έχουμε καθυστερήσει διότι έπρεπε να πάρουμε την έγκριση των Θεσμών. Αυτή τη έγκριση έχει δοθεί. Αυτή τη στιγμή περιμένουμε να δούμε την ΚΥΑ που βγάλαμε και η οποία δίνει οδηγίες στην ανεξάρτητη αρχή δημόσιων εσόδων να διευθετήσει τις οφειλές που έχουν οι οφειλότες προς το Δημόσιο, όπως επίσης και προς τα ασφαλιστικά ταμεία και τις τράπεζες. Αυτή περιλαμβάνει εκτός από το κριτήριο του EBITDA, τον λόγο του χρέους προς τα EBITDA, εφόσον όμως από τα τελευταία αφαιρεθούν οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης, οπότε ουσιαστικά ο λόγος 8 που έχει μπει μπορεί να φθάνει μέχρι το 10. Η πλατφόρμα είναι έτοιμη και αναμένουμε την τελική έγκριση από μέρα σε μέρα.

Σε ό,τι αφορά τέλος ένα ακόμη θέμα της επικαιρότητας, αυτό των πλειστηριασμών, επαναλαμβάνω πως η κυβέρνηση έχει δεσμευτεί ότι καμία πρώτη κατοικία αξίας έως 300.000 ευρώ δεν πρόκειται να βγει σε πλειστηριασμό.

Αίσθηση έχουν προκαλέσει και οι συχνές αντιπαραθέσεις που έχει η κυβέρνηση με τον ΣΕΒ.

Εμείς παρακολουθούμε με μεγάλη προσοχή τη μεθοδολογία που χρησιμοποιούν διάφορες δεξαμενές σκέψης (think tanks) όπως π.χ. του ΣΕΒ, της ΓΣΕΒΕΕ κ.ά. στις έρευνες που κατά καιρούς δημοσιεύουν.

Αυτό που έχουμε καταλάβει για τον ΣΕΒ είναι ότι χρησιμοποιεί μεθοδολογία η οποία είναι προσαρμοσμένη σε πολιτικές που θέλει να εξυπηρετήσει.

Για παράδειγμα ο ΣΕΒ χρησιμοποίησε στοιχεία από το World Economic Forum για να δείξει ότι η χώρα μας δεν είναι ανταγωνιστική, κάτι το οποίο όμως έρχεται σε αντιδιαστολή με τα στοιχεία της ΤtE. Το WEF όταν στέλνει σε διάφορες χώρες να μετρήσει την ανταγωνιστικότητα ζητάει συγκεκριμένα πράγματα, όπως πχ ένα καθιερωμένο δείγμα εταιρειών που θα αντιπροσωπεύουν όχι μόνο τις μεγάλες επιχειρήσεις, αλλά και τις μικρές και τις μεσαίες. Όταν το δείγμα του ΣΕΒ δεν περιλαμβάνει καμία μικρή και μεσαία επιχείρηση, δεν μπορεί να είναι αντιπροσωπευτικό.

Ακόμη, επιστημονικές έρευνες από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε ελληνικές επιχειρήσεις έδειξαν ότι ο πρώτος παράγοντας που τους απασχολεί είναι η χρηματοδότηση, ο δεύτερος η δημόσια διοίκηση (γραφειοκρατία), ο τρίτος η Δικαιοσύνη και ο τέταρτος η φορολογία. Ο ΣΕΒ (και η Νέα Δημοκρατία που χρησιμοποιεί πολλές φορές τα στοιχεία των ερευνών του) πρότασε ως πρώτο παράγοντα αυτόν της φορολογίας. Εντούτοις ο ΣΕΒ σε πρόσφατη δημοσίευση παραδέχθηκε, τελικά, ότι η φορολογία δεν είναι ο πιο σπουδαιότερος παράγοντας για την υλοποίηση επενδύσεων.